

Тетяна Жукова

СЕЛО
ЗА ЗМІЄВИМИ ВАЛАМИ

Записи з життя села Вітряне,
що на Київщині

Гуморески військового часу

Київ

УДК 821.161

Ж87

Жукова Тетяна

Ж87 Село за Змієвими валами : збірка оповідань.

Київ : Видавництво Ліра-К, 2023. 174 с.

ISBN 978-617-520-648-5

Збірка оповідань «Село за Змієвими валами» розповідає про події, які навіть за часів війни викликають усмішку. Приміром, випадок, коли жінка банкою з огірками дрон збила або пригоди, які з окупантами після Рудого лісу відбувалися. Все це не може не чіпати мешканців села Вітряне, які реагують на такі моменти зі здоровим українським гумором.

УДК 821.161

ISBN 978-617-520-648-5

© Жукова Т., 2023

© Видавництво Ліра-К, 2023

Передмова

*«Що, болить?» – мене питали,
Але я не признавалась –
Я була малою горда, –
Щоб не плакати, я сміялась.*

Леся Українка

Книга гуморесок військового часу «Село за Змієвими валами» Тетяни Жукової наповнена добрим українським гумором, що під час війни перетворився на справжню зброю, на підтримку бойового духу та незламності українців.

Кожне оповідання переносить нас у вирій сільського життя, де головні герої зберігають спокій та глузують з грізного ворога, який під тиском непереможного гумору раптом перетворюється на нікчемного невдачу. Його навіть часом хочеться пошкодувати та констатувати повну непридатність до життя, коли, за словами авторки, «організм з цивілізацією не впорався». Тут ви знайдете паралелі з багатьма створеними під час війни глузливіми реакціями на «російську» пропаганду, оті самі байки про бойових

птахів. Є згадки про «заспокійливе від Арестовича» та підготовку до шабашу на Щекавиці. Тут і дієві «підказки» грізної рівноапостольної княгині Ольги, і справжня жіноча магія, і навіть опис нових видів «росіянських хвороб»: козакофобія та лайнофілія.

Усім, кому потрібна таблетка заспокійливого або просто психологічна підтримка, ця книга обов'язкова до прочитання. Як говорять, «те, що лікар прописав».

Сподіваюсь, що ви отримаєте справжню насолоду від читання і, як побічний ефект, нові зморшки навколо очей – від сміху, звичайно!

Доктор психологічних наук,
професор кафедри загальної
та клінічної психології
Волинського національного
університету імені Лесі Українки
Лазорко Ольга Валеріївна

Частина перша

Вітряне

Село наше, Вітряне, – просто диво, а не село. Іншого такого в усьому світі нема. І дістатися до нього легко: як їхати з Києва Одеською трасою, треба взяти ліворуч і прямувати через ліс. Дуби, берези, ясені, вільхи, чагарники – всього в тому лісі намішано. Грибів там восени – незліченно. Коли сезон починається, то вздовж дороги ціла низка автівок стоїть, бо пів Києва точно сюди по гриби приїжджає.

Ще трохи – і вже озеро Круглик буде. Величеньке воно, другий берег десь у лісі губиться. Коли рано-вранці до міста поспішаєш, то бачиш, як з-за дерев сонце підіймається, червону стежку на воді прокладає. А на неї силуети качок колихаються, немов із чорного паперу вирізані.

За озером Змієві вали розташовані. То така стародавня споруда, про яку науковцями вже писано-пере-

писано: і коли будували, і хто, і для чого. Але селяни знають, звідкіля ці вали насправді взялися.

Звісно, то в давні часи було. Занадився Змій до України літати. Прилетить – хати, поля спалить; людей кого з'їсть, кого повбиває. Не життя стало – мука, але ніхто цю падлюку не в змозі був подолати. Нарешті знайшовся в нашому селі юнак на ім'я Ілля, який того Змія спіймав та й запряг у плуг.

– Давай, – каже, – тварюко, будемо відновляти все, що зруйнував. І землю орати, і хати будувати.

Почав Ілля орати. День оре, другий. А на третій день здох Змій; не витримав, бач, мирної праці. А борозну, яка утворилася, так і назвали – Змієві вали.

Так-от, коли поруч Змієвих валів будете, то примічайте: біля них дуб росте, кремезний такий, старий. Йому, напевне, стільки ж років, скільки й валам. І недалеко від нього вказівник: «село Вітряне». Трохи вгору підніметесь, і все, на місці.

Повітря тут просто казкове. Носом поведеш – голками сосновими пахне, смолою. Або листям вогким, яке в себе дощ увібрало. Квітами, травами запашними віє...

У самому селі все зручно, все для людей облаштовано. Є школа, дитсадок, лікарня. Стадіон у центрі, а поряд – пошта, аптека, перукарня. Навіть кондитерська є. Біля зупинки – крамничка «Веселі гноми». Раніше там дитячі товари були, а потім власник змінився, і стали напої продавати. Соки, води та інші, від яких деякі покупці рачки з дверей виповзали. А наз-

ву так і не змінили. Тобто все, що треба, під рукою. Мій будинок уже близько: біля магазинчику «Валентина» повернути праворуч, там кладовище, церква і в самому кінці вулиці – моя домівка.

Недалеко від мене мешкає Галя Паляниця з чоловіком Миколою. Галя – лікарка, до неї навіть із сусідніх сіл приїжджають. Микола вдома в майстерні працює; з дерева всякі лавиці, скрині, таці виготовляє, розмальовує їх квітами і птахами. Поблизу них Людка, у котрої город аж до небокраю простягся. Там у неї і картопля, і гарбузи, і кукурудза, помідори різних сортів, перець, буряки... Що вона з таким врожаєм робить, я й гадки не маю.

На сусідній вулиці мешкають Іван та Оксана Борщ. Іван – то Миколи кум; непосидючий – бережи Боже! Здається, й нічого спільного між ними нема, але ще з дитинства товаришують. Як ідуть обидва по вулиці, то неодмінно хтось не втримається й вигукне: «Ой, ти диви! Борщ з Палянницею знову кудись крокують!».

На іншому боці села хата діда Павла стоїть. Балакучий той дід Павло. Його проміж нас Істориком називають; при цьому намагаються зберегти серйозне обличчя й не пирснути від сміху. Бо дід Павло книжок начитався безліч, але якось воно у нього в голові перемішалось, що таке іноді верзе – ні в тин, ні в ворота. Тільки дай йому волю.

А біля самого лісу – тітки Одарки будівля.

Ані хвилини я не жалкувала, що з Києва до села перебралася. Така краса! За вікном водії за паркомісце

не сперечаються, сусіди у стінку не грюкають. Вночі хочеш посуд мий, хочеш – пральну машину вмикай. Ніхто тобі й слова не скаже. І взимку спокійно так, затишно. Чутно, як сніг за вікном падає та дрова у каміні тріщать.

* * *

І все було б гаразд, але 24 лютого як гепнуло, так все на шматочки і розірвало: домівки, плани, відносини, життя. Як вибухне – все: серце у п'яти сходить, язик до піднебіння липне, кишки у канатні вузли закручуються. А на вулиці розлючених чоловіків – безліч.

– Іван де?

– Вони з Миколою до Києва у військкомат поїхали.

– А Михайло?

– Той пройдисвіт цілий багажник зброї привіз. Каже, в Києві просто так роздають.

– Ага, вір йому більше. Щоб отак автомат тобі видали? Та десь, мабуть, наміняв через десяті руки; я ж його знаю.

– Наміняв-не наміняв, але зброя в нас є. Блокпости будемо ставити.

...Обросло наше село бетонними блоками на дорогах, мішками з піском; навіть протитанкові їжаки звідкілясь узялися. Школа й дитсадок зачинилися.

Крамниця працювала, але товару було обмаль – не привозили.

Сиджу в підвалі, трясуся, немов лист на осині. Телефон з рук не випускаю. Новини, новини, новини...

– Галю, – плачу у слухавку, – що ж то буде, Галю?

– Тетяно, заспокойся, – голос у Галі спокійний, впевнений. – Поженемо цих покидьків із України, от побачиш. Насолять їм наші хлопці так, що мало не здасться. А ми свій фронт тримати будемо.

– Як же, – говорю, – я його тримати буду? Я зброю лише в інтернеті бачила, а до рук взагалі не брала.

– Дурненька, хіба ж тільки такий фронт буває? А допомога військовим? А тим, хто поруч? То справ у нас вистачить. І сил вистачить. Тримаймося!

Вечорами в селі темно стало, хоч в око стрель. Ліхтарі на вулицях вимкнули, в будинках світло не запалюють. Лише зірки на небі сяють – великі, ясні, яких, мабуть, ніколи ще в наших краях не було.

А якщо в цій темряві вдертися високо-високо, на дах будинку чи на церковну дзвіницю, то можна побачити, як у самому Києві, біля Батьківщини-Матері, палає в повітрі зроблений дронами надпис: «Русский военный корабль, иди на х**!».

Вишнева наливка

Прийшла Галя до мене увечері й принесла вишневу наливку. Я злякалася: адже до самого Нового року боронь Боже торкатися тієї наливки!

– Галю, – питаю, – що трапилось?

А Галя немов дражниться: неспішно роззувається, калоші неквапливо на полицю ставить. Пальто на гаччок вішає.

Серце в мене торохтить, аж вискакує.

– Та кажи вже, іророва твоя душа!

Галя за стіл сіла, пляшечку з наливкою поставила. Карі очі на мене підняла.

– Ну що, Тетяно, – каже. – Будемо приєднувати.

– Що приєднувати?!

– Білгород.

Я так і сіла мимо стільця.

– А також, – вона підняла вказівний палець, – усю область. БНР буде.

– Галю, – обережно питаю її з підлоги, – ти що, дерева без протигазу обприскувала?

Галя – господиня дбайлива, за деревами в садку доглядає. Щоб ніякої шкоди комахи їм не завдали, обприскує вчасно хімікатами і завжди при цьому протигаз надягає. А зараз під усю цю справу ще й пісню «Байрактар» вмикає. Страшно, нема слів. Шкідники розбігаються ще до обробки.

А Галя вже келихи дістала, із пляшечки налила. Запахла наливочка – солодко, м'яко, теплими стиглими вишнями. П'ємо.

– Галю, а навіщо воно нам?

– Як навіщо? То сіра зона буде. Тобто буферна. Щоб до наших кордонів жоден сучий «Іскандер» не долетів.

– Згодна. То хай буде.

Наливка – пісня: горло обгортає, душу зігріває.

– Галю, а як ми це робити будемо?

– Та в мене план уже є. Будемо діяти за зразком ДНР. Я вже все подивилася, нічого складного там нема. Теж мені – аналогов нет.

Треба сказати, що у Галі племінник у Білгородській семінарії вчиться. Як там Сашко опинився – окрема історія. Але факт є факт.

– Розумієш, я в нього як постачальник. Сала йому, ковбаси домашньої... Цукру. Ти ж знаєш, як там семінаристів годують. Сама казала, що вони горобців ловлять та в кишенях тягають.

Я – за голову.

– Галю! Та то я тобі «Вія» гоголівського цитувала! І до речі: що там твій Сашко зробить?

Галя очі мружить, п'є наливку.

– Та з ним же диво сталося. Тільки він почув, як там Кирило гундявить про священну війну, одразу благодать на Сашка зійшла: здібності до піротехніки прокинулись.

– Це ти про що?

– Ой, тільки не кажи, що ти про вибухи на білгородських складах та нафтобазі не чула.

– Так то... – витріщилися в мене очі.

– Цить! Це поки що військова таємниця.

Я одразу пів келиха вишнівки – жжух!

– Що ж далі, Галю?

– А далі, гадаю, паніка в Білгороді почнеться. Тому що...

– Через ті вибухи?

– От же ж яка нетерпляча, – Галя похитала головою. – Про цукор Сашковий пам'ятаєш? Так-от. Уяви: у білгородських супермаркетах раптово цей продукт з'явиться. Пакети гарні: козак на них з довгим чубом, у блакитній сорочці та жовтих шароварах. Ще й великими такими літерами написано: «ЦУКОР». І ціна – у гривнях. Гадаєш, непомітно пройде?

В мене аж дух захопило: бач, як вдало вигадано!

– І ось на цьому етапі ти мені дуже потрібна.

– Що ж я можу зробити?

– Будеш про обстановку сповіщати іноземні ЗМІ. Бо розголос у цій справі дуже потрібен.

У мене наливка аж носом пішла.

– А що такого? Інформаційний фронт теж важливий.

...Вечір густішав, пахкотів наливкою, і вже неможливо було розібрати, чи то зірки сяють на небі, чи блискучі стиглі вишні.

– На сьогодні все, – Галя подивилася на порожню пляшку. – Ну що, полегшало? І щоб ото мені більше